

ГІБРИДНІ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: МІФИ ТА РЕАЛІЇ

RUSSIA'S HYBRID WARS AGAINST UKRAINE: MYTHS AND REALITY

Дорошко М. Неоголошені війни Росії проти України в ХХ – на початку ХХІ ст.: причини і наслідки, К.: Ніка-Центр, 2018. 196 с.

Тодоров Ігор Ярославович

доктор історичних наук, професор; професор кафедри міжнародних студій та суспільних комунікацій,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

E-mail: ihor.todorov@uzhnu.edu.ua

Researcher ID: G-1046-2019

<http://orcid.org/0000-0003-0986-9485>

Ihor Todorov

Doctor of History, Professor; Professor of the Department of International Communications,
SHEE «Uzhhorod National University»



Монографія відомого українського дослідника історії України ХХ ст. Миколи Дорошка присвячена російсько-українським війнам у ХХ – на початку ХХІ ст. Ці війни автор дослідження визначає як неоголошені, адже три війни, що їх вела радянська Росія проти Української Народної Республіки в 1917 – 1921 роках і теперішня, що розпочалася 2014 р. і триває донині, в російському політичному дискурсі не визначаються як міждержавні війни. Їх, ідеологи більшовицького і путінського режимів кваліфікують як громадянські конфлікти в Україні. А щодо участі російських збройних формувань в бойових діях, то, як запевняють в Кремлі, «их там нет». М. Дорошко, називаючи війну війною, підважує, таким чином, усталену думку не лише російських «придворних» політологів, але й окремих їх симпатиків із середовища міжнародних експертів.

В цілому, монографія М. Дорошка науково обґрунтовано і аргументовано розвінчує міфи, якими рясніє багатостолітня історія українсько-російських відносин. З цією метою автор використовує методи ретроспективного аналізу, історичних аналогій, порівняльний, хронологічний тощо. Ця палітра методологічних прийомів дозволила автору дійти висновків, актуальність яких є незаперечною.

По-перше, автор дослідження переконливо спростовує міф про «одвічну дружбу українського і російського народів», відстежуючи в хронологічній послідовності історію українсько-

російських війн до і після Переяславсько-Московської угоди 1654 року, що визнавалася своєрідним Рубіконом, який не лише, як досі вважають в РФ «возз'єднав Україну з Росією», але й поставив масну крапку в обоєбітній збройній боротьбі двох народів.

По-друге, М. Дорошко, як відомий дослідник історії українсько-російських відносин періоду 1917 – 1921 рр., вже вкотре визначає нав'язаний більшовицькою Росією комуністичний тоталітарний режим в Наддніпрянській Україні як окупаційний і аргументовано доводить це. Так, переконливим є висновок автора про експорт з Росії в Україну політичної системи радянської влади та її носіїв – компартійної номенклатури, що була делегована російським більшовицьким керівництвом в Україну для утвердження в республіці окупаційного режиму.

Третім з міфів, що його розвінчує М. Дорошко, є твердження теперішньої російської влади про передання в 1954 р. Кримської області РРФСР до складу Української РСР як «щедрий подарунок» тодішнього лідера СРСР М. С. Хрущова. Визначивши реальний внесок України в розвиток території Кримського півострова, М. Дорошко доводить не лише безпідставність так званих «історичних претензій» Росії щодо Криму, але й наполягає на вирішальному внеску України у відродження зруйнованої під час Другої світової війни та внаслідок сталінської депортації кримських татар економіки півострова. Саме Крим, приналежність якого Україні ставилася під сумнів керівництвом РФ з перших днів відродженої незалежності України у 1991 році, став, як відомо, першою жертвою путінської гібридної війни проти України.

Окрім спростування кремлівських міфів, автор наголошує на особливій увазі до політики Росії щодо управління конфліктами низької інтенсивності на пострадянському просторі – стратегії, апробованій ще керівництвом СРСР в останні роки його існування. Тоді, прагнучи зберегти Союзню державу Москва проводила так звану політику «контр-регіонів», базовану на підтримці в союзних республіках сепаратизму і

територіальних претензій між суб'єктами, формуванні нових автономних республік і областей, незалежних від республіканського центру. Такі дії союзний Центр застосував щодо Молдови (Придністров'я, Гагаузія), Грузії (Абхазія, Південна Осетія, Аджарія) і України (Крим, Донбас, Закарпаття). Діючи в такий спосіб, Росія намагалася «заморозити» конфлікти, щоби отримати важелі впливу на політику країн колишнього СРСР. Застосовуючи набутий у той час досвід, зазначає автор, Москва усіляко сприяла створенню передумов для сепарації означених регіонів зі складу Молдови, Грузії і України, відповідно.

Також М. Дорошко акцентує увагу на тому, що вагомою підставою для втручання Москви у внутрішні справи України став проголошений керівництвом нашої держави зовнішньополітичний курс на інтеграцію до європейських і євроатлантичних структур, що апріорі було несумісним із прагненням Москви отримати на пострадянському просторі слабкі авторитарні політичні режими, що покійно йтимуть у фарватері політики Росії. Відтак, цілком погоджуюсь із автором у тому, що політика зближення України із Заходом стала вирішальним чинником у розв'язанні агресії Росії проти України у 2014 р.

З'ясовуючи наслідки російської агресії проти України автор монографії дійшов висновку, що підтримуючи так звану «п'яту колону» в Україні Росія «навчилась створювати і керувати так званими «зонами нестабільності», використовуючи для цього такі методи як корупція, олігархічні зв'язки, агентура, інструментальне використання російськомовного населення цих держав і надання російського громадянства мешканцям конфліктних регіонів на кшталт Криму.

Як фаховий науковець-міжнародник професор М. Дорошко прагне небуденно спрогнозувати майбутнє російсько-українського конфлікту. Важливим в цьому контексті видається висновок автора, що дипломатична, юридична, економічна і військова підтримка Заходом України є неодмінною передумовою забезпечення її територіальної цілісності.

Підсумовуючи викладене, можна констатувати, що наукова праця Миколи Дорошка є вдалою спробою з'ясування причин і наслідків агресії Росії проти України, відтак, вагомим внеском в сучасну політологію міжнародних відносин та історію російсько-українських війн. Монографія може бути корисна всім прошаркам українського суспільства.